EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

21. veebruar 2006 *

Kohtuasjas C-286/03,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel Oberster Gerichtshof'i (Austria) 27. mai 2003. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. juulil 2003, menetluses

Silvia Hosse

versus

Land Salzburg,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann ja J. Makarczyk, kohtunikud J.-P. Puissochet (ettekandja), R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis ja A. Borg Barthet,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc,

arvestades kirjalikus menetluses ja 31. mai 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Silvia Hosse, esindajad: *Rechtsanwalt* W. Riedl ja *Rechtsanwalt* P. Ringhofer,

— Land Salzburg, esindajad: *Rechtsanwalt* F. Hitzenbichler ja *Rechtsanwalt* B. Zettl,

— Austria valitsus, esindajad: E. Riedl ja M. Winkler,

— Hollandi valitsus, esindajad: H. G. Sevenster ja N. A. J. Bel,

— Portugali valitsus, esindajad: L. Fernandes ja S. da Nóbrega Pizarro,

— Soome valitsus, esindaja: T. Pynnä,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: C. Jackson, keda abistas E. Sharpston, *QC*,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: V. Kreuschitz ja D. Martin,

olles 20. oktoobri 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (nõukogu 29. aprilli 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1399/1999 muudetud ja ajakohastatud versioonis; EÜT L 164, lk 1; edaspidi „määrus nr 1408/71") artikli 4 lõike 2b ja artikli 19, nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2) (nõukogu 27. juuli 1992. aasta määrusega (EMÜ) nr 2434/92 muudetud ja ajakohastatud versioonis; EÜT L 245, lk 1) artikli 7 lõike 2 ning EÜ artiklite 12 ja 17 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus esitati Saksa kodaniku Silvia Hosse ja Salzburgi liidumaa vahelise kohtuvaidluse raames. Silvia Hosse, kelle isa töötab Austrias Salzburgi liidumaal õpetajana, on vaidlustanud Salzburgi liidumaa keeldumise määrata talle hooldustoetust Salzburgi liidumaa hooldustoetuste seaduse (Salzburger Pflegegeldgesetz, edaspidi „SPGG") alusel.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Määruse nr 1408/71 artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja:

i) isik, kes on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustusskeemide liigid või avalike teenistujate eriskeem;

[...]

t) hüvitised ja pensionid — kõik hüvitised ja pensionid, sealhulgas kõik sellesihilised eraldised riiklikest fondidest, revalvatsioonilisandid ja täiendavad hüvitised, arvestades III jaotises sätestatut, samuti ühekordsed hüvitised, mida võidakse maksta pensionide asemel, ning sissemaksete tagasimaksed.

[...]".

4 Isikud, kelle suhtes määrus nr 1408/71 on kohaldatav, on täpsustatud määruse artiklis 2, mille lõige 1 sätestab:

„Käesolevat määrust kohaldatakse töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja õpilaste suhtes, kelle suhtes kehtivad või on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes."

5 Määruse nr 1408/71 artikli 3 „Võrdne kohtlemine" lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigi territooriumil elavatel isikutel, kelle suhtes on kohaldatav käesolev määrus, on liikmesriigi õigusaktide alusel samasugused kohustused ja õigus saada samasuguseid hüvitisi kui kõnealuse liikmesriigi kodanikel, arvestades käesoleva määruse erisätteid."

6 Määruse nr 1408/71 artikkel 4 „Reguleerimisala" sätestab:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

a) hüvitised haiguse ning raseduse ja sünnituse korral;

b) invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks;

c) vanadushüvitised;

d) toitjakaotushüvitised;

e) tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised;

f) matusetoetused;

g) töötushüvitised;

h) perehüvitised.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi sotsiaalkindlustuse üld- ja eriskeemide suhtes, olenemata sellest, kas need on osamakselised või mitteosamakselised, samuti kindlustusskeemide suhtes, mis on seotud tööandja või laevaomaniku vastutusega lõikes 1 osutatud hüvitiste suhtes.

2a. Käesolevat määrust kohaldatakse ka mitteosamakseliste erihüvitiste suhtes, mida antakse õigusaktide või kindlustusskeemide alusel, mis ei kuulu lõikes 1 loetletute hulka või on lõike 4 alusel reguleerimisalast välja jäetud, juhul kui sellised hüvitised on mõeldud:

a) tagama täiendavat, asendavat või lisakaitset lõike 1 punktides a–h loetletud sotsiaalkindlustusliikidega hõlmatud riskide suhtes või

b) üksnes invaliidide erikaitseks.

2b. Käesolevat määrust ei kohaldata liikmesriikide õigusaktide sätete suhtes, millega on reguleeritud II lisa III jaos loetletud mitteosamakselised erihüvitised, mille kehtivus piirdub liikmesriigi territooriumi osaga.

[...]".

7 Määruse nr 1408/71 II lisa III jao punktis K on Austria kohta märgitud:

„Liidumaade seaduste kohaselt invaliididele ja hooldamist vajavatele isikutele antavad hüvitised."

8 Määruse nr 1408/71 artikkel 19 sätestab:

„Muus liikmesriigis kui pädev riik elav töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, kes vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele õiguse kohta saada hüvitist, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid, saab oma elukohariigis:

a) elukohajärgselt asutuselt pädeva asutuse nimel mitterahalisi hüvitisi, mida antakse vastavalt kõnealuse asutuse poolt kohaldatavatele õigusaktidele nii, nagu oleks see asutus kõnealuse isiku kindlustanud;

b) pädevalt asutuselt rahalisi hüvitisi vastavalt selle asutuse poolt kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja elukohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib kõnealuseid hüvitisi anda elukohajärgne asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktidele.

2. Lõike 1 sätteid kohaldatakse analoogia põhjal pereliikmete suhtes, kes elavad muu liikmesriigi territooriumil kui pädev riik, kui neil ei ole õigust saada selliseid hüvitisi oma elukohariigi õigusaktide alusel.

Kui pereliikmed elavad sellise liikmesriigi territooriumil, kelle õigusaktide alusel ei sõltu mitterahaliste hüvitiste saamise õigus kindlustus- või töötamistingimusest, loetakse nende saadavad mitterahalised hüvitised selle asutuse antuks, kes on töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja kindlustanud, välja arvatud juhul, kui abikaasa või laste eest hoolitsev isik töötab või tegutseb ettevõtjana kõnealuse liikmesriigi territooriumil."

9 Määruse nr 1612/68 artikkel 7 sätestab:

„1. Töötajat, kes on liikmesriigi kodanik, ei tohi teise liikmesriigi territooriumil tema kodakondsuse tõttu kohelda ükskõik milliste tööhõive- ja töötingimuste suhtes teisiti kui selle riigi kodanikest töötajaid, eelkõige seoses töötasu, vallandamise ja töötuks jäämise puhul tööle ennistamise või uue töökoha leidmisega.

2. Tal on samad sotsiaalsed ja maksusoodustused kui selle riigi kodanikest töötajatel.

[...]".

Siseriiklikud õigusnormid

10 SPGG § 3 lõige 1 sätestab:

„Hooldust vajavatel isikutel on õigus hooldustoetusele,

1. kui nad on Austria kodanikud;

2. kui nende peamine elukoht on Salzburgi liidumaal ning

3. kui nad ei saa ühtegi neist toetustest, mis on ette nähtud Bundespflegegeldgesetz'i (hooldustoetusi käsitlev Austria föderaalseadus, BGBl. 110/1993) §-s 3, ja kui neil puudub õigus selliseid toetusi saada."

11 SPGG § 3 lõike 1 kohaste hooldustoetuste maksmisega seotud kulude kandmist reguleerib sotsiaalabiseaduse (Sozialhilfegesetz) § 40, kuna nimetatud toetust tuleb käsitada erilises olukorras antava abina (SPGG § 17 lõige 2).

12 Sotsiaalabiseaduse § 40 sätestab:

„1) Sotsiaalabi kulud kannavad liidumaa ja omavalitsused vastavalt järgmistele sätetele:

[...]

5) Erilises olukorras antud abiga seotud kulude puhul [...] peavad nende halduspiirkondade omavalitsused, kus need kulud tekkisid, tasuma liidumaale aastas 50%-lise osa [...]".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

13 Saksa kodanik Sven Hosse on piirialatöötaja, kes töötab Austrias Salzburgi liidumaal õpetajana. Ta maksab makse ja sotsiaalkindlustusmakseid Austrias ning on selles riigis kaetud haiguskindlustusega. Ta elab Saksamaal Austria piiri lähedal koos 1997. aastal sündinud tütre Silvia Hossega, kellel on raske puue.

14 Silvia Hosse emal oli varem tasustatav töökoht Saksamaal, mistõttu ta oli kaetud Saksa hoolduskindlustusega. Kuni vanemapuhkuse lõpuni 2000. aasta septembris sai tema tütar kui nõudeõigusega pereliige hooldustoetust. Hooldustoetuse maksmine lõpetati vanemapuhkuse lõppedes, sest ema ei jätkanud töötamist tasustataval töökohal.

15 Seejärel taotleti Silvia Hossele hooldustoetust SPGG alusel. Salzburgi liidumaa jättis selle taotluse rahuldamata põhjendusega, et SPGG § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt on hooldustoetuse saamise tingimuseks hooldust vajava isiku peamine elukoht nimetatud liidumaal.

16 Esimese astme kohus, kellele esitati selle otsuse peale kaebus, jättis kaebuse rahuldamata. Nimetatud kohus leidis, et Silvia Hosse juhtumil oli kõnealune toetus mitteosamakseline erihüvitis, mis ei kuulu määruse nr 1408/71 reguleerimisalasse ja järelikult ei pea seda eksportima.

17 Seevastu apellatsioonikohus, viidates Euroopa Kohtu 8. märtsi 2001. aasta otsusele kohtuasjas C-215/99: Jauch (EKL 2001, lk I-1901), leidis, et kõnealune toetus on määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes hüvitis haiguse korral ning seda tuleb eksportida nagu Austria makstavat hooldustoetust (edaspidi „riiklik hooldustoetus") vastavalt selle suhtes kohaldatavatele põhimõtetele.

18 Apellatsioonikohtu arvates on Silvia Hosse kui Austrias kohustuslikult kindlustatud isiku tütar kaetud Austria ravikindlustusega ning järelikult võib ta pädevalt Austria sotsiaalkindlustusasutuselt taotleda kõiki haiguse korral ette nähtud rahalisi hüvitisi. Nimetatud kohus on seisukohal, et käesolevas asjas on Salzburgi liidumaa, kes on pädev maksma hooldustoetust, kohustatud maksma seda kui rahalist haigushüvitist. Kohus leiab, et SPGG § 3 lõike 1 punktis 2 sätestatud elukohatingimus ei puutu asjasse, sest määruse nr 1408/71 artikli 19 lõiked 1 ja 2 on vahetu õigusmõjuga.

19 Apellatsioonikohtu otsus kaevati edasi Oberster Gerichtshof'i, kes otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 1408/71] artikli 4 lõiget 2b koostoimes II lisa III jaoga tuleb tõlgendada nii, et [...] [SPGG] kohane hooldustoetus on mitteosamakselise erihüvitisena [nimetatud määruse] reguleerimisalast välja arvatud, kui küsimuse all on selle maksmine Salzburgi liidumaal (Austria) töötava ja koos perekonnaga Saksamaa Liitvabariigis elava töötaja pereliikmele?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav:

Kas Salzburgi liidumaal töötava ja koos perekonnaga Saksamaa Liitvabariigis elava töötaja pereliige võib hoolimata sellest, et tema peamine elukoht on Saksamaa Liitvabariigis, muudele toetuse saamise tingimustele vastamise korral nõuda [SPGG] kohase hooldustoetuse maksmist rahalise haigushüvitisena, mis on ette nähtud [määruse nr 1408/71] artiklis 19 ja III jaotise 1. peatüki teiste jagude vastavates sätetes?

3. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

Kas sellise hüvitise nagu [SPGG-s] sätestatud hooldustoetuse võib [määruse nr 1612/68] artikli 7 lõike 2 mõttes sotsiaalse soodustusena siduda tingimusega, et toetuse saaja peamine elukoht peab olema Salzburgi liidumaal?

4. Kui vastus kolmandale küsimusele on jaatav:

Kas ühenduse õigusega ning eelkõige liidu kodakondsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetega EÜ artiklite 12 ja 17 mõttes on kooskõlas asjaolu, et liidu kodanikel, kes töötavad piirialatöötajatena Salzburgi liidumaal ja kelle peamine elukoht on teises liikmesriigis, puudub õigus sotsiaalsele soodustusele [määruse nr 1612/68] artikli 7 lõike 2 mõttes, nagu seda on õigus [SPGG] kohasele hooldustoetusele?

Eitava vastuse korral: Kas liidu kodakondsus võimaldab ka piirialatöötaja ülalpeetavatel pereliikmetel, kelle peamine elukoht on samuti teises liikmesriigis, saada Salzburgi liidumaal hooldustoetust [SPGG] alusel?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

20 Oma esimese küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas selline hooldustoetus nagu SPGG alusel makstav toetus on mitteosamakseline erihüvitis, mis on määruse nr 1408/71 kohaldamisalast välja arvatud vastavalt selle määruse artikli 4 lõikele 2b.

Esialgsed märkused

21 Määruse nr 1408/71 artikli 4 lõige 2b arvab määruse reguleerimisalast välja liikmesriikide õigusaktide sätted, millega on reguleeritud määruse II lisa III jaos loetletud mitteosamakselised erihüvitised, mille kehtivus piirdub liikmesriigi territooriumi osaga.

22 Määruse II lisa III jao punktis K, mis puudutab Austria Vabariiki, on märgitud liidumaade seaduste kohaselt invaliididele ja hooldamist vajavatele isikutele antavad hüvitised. Seega on SPGG-s ettenähtud hooldustoetust määruse nr 1408/71 II lisa III jaos tõepoolest mainitud.

23 Kuid sellest mainimisest ei piisa, et kõnealust toetust saaks pidada kuuluvaks määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2b reguleerimisalasse.

24 Euroopa Kohus on järjekindlalt asunud seisukohale, et EÜ artikli 42 alusel vastu võetud määruse nr 1408/71 sätete tõlgendamisel tuleb lähtuda nimetatud artikli eesmärgist: aidata kaasa võõrtöötajate võimalikult suure liikumisvabaduse saavutamisele. EÜ artiklite 39, 40, 41 ja 42 eesmärki ei saavutata, kui liikumisvabaduse kasutamise tõttu kaotavad töötajad neile liikmesriigi õigusaktidega tagatud

sotsiaalkindlustusalased eelised, iseäranis juhul, kui need eelised on vastutasuks töötajate tasutud osamaksetele (vt näiteks 25. veebruari 1986. aasta otsus kohtuasjas 284/84: Spruyt, EKL 1986, lk 685, punktid 18 ja 19).

25 Selles kontekstis on ühenduse seadusandjal õigus võtta vastu sätteid, mis näevad ette erandi põhimõttest, et sotsiaalkindlustushüvitised on eksporditavad (vt eelkõige 4. novembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-20/96: Snares, EKL 1997, lk I-6057, punkt 41). Selliseid erandsätteid ning *a fortiori* määruse nr 1408/71 artikli 4 lõiget 2b, mis arvab kõnealuse määruse reguleerimisalast välja teatavad erihüvitised, tuleb tõlgendada kitsalt. See tähendab, et kõnealune artikkel puudutab üksnes neid hüvitisi, mis vastavad kõigile loetletud tingimustele, s.o hüvitised, mis on ühtaegu erilised ja mitteosamakselised, mis on loetletud määruse II lisa III jaos ning on kehtestatud õigusaktiga, mille kehtivus piirdub liikmesriigi territooriumi osaga.

26 Seega tuleb kontrollida, kas lisaks tingimusele, et SPGG kohast hooldustoetust käsitlev õigusakt oleks loetletud määruse nr 1408/71 II lisa III jaos, on täidetud ka ülejäänud määruse nr 1408/71 artikli 4 lõikes 2b sätestatud tingimused.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

27 Salzburgi liidumaa, Austria valitsus ja Ühendkuningriigi valitsus väidavad, et kõnesolev hüvitis on „erihüvitis" määruse nr 1408/71 mõttes.

28 Eelkõige rõhub Salzburgi liidumaa asjaolule, et kõnealune hüvitis ei ole põhilist sotsiaalkindlustushüvitist täiendav hüvitis ning ei ole seotud töötamis- või sissemakseperioodidega ega kindlustatud rühma liikmeks olemisega. Niisiis on tegemist „erihüvitisega" määruse nr 1408/71 mõttes. Sellega seoses toonitab liidumaa, et ajalooliselt on sotsiaalkindlustus alati kuulunud föderatsiooni pädevusse ja sotsiaalabi liidumaade pädevusse.

29 Austria valitsus toetab sisuliselt samasuguseid argumente ja lisab, et määruses nr 1408/71 kasutatav mõiste „erihüvitised" vastab sellisele hüvitistekategooriale nagu „segahüvitised", mida Euroopa Kohus on teatud kohtuasjades määratlenud kui hüvitist, mis sisaldab ühtaegu nii sotsiaalkindlustushüvitise kui ka sotsiaalabi elemente.

30 Ühendkuningriigi valitsus täpsustab, et pelgalt seose olemasolu hüvitise ning määruse nr 1408/71 artikli 4 lõikes 1 loetletud sotsiaalkindlustusliigile vastava sotsiaalkindlustusskeemi vahel ei välista selle hüvitise liigitamist „erihüvitiseks". Kui selline liigitamine välistada, kaotaks mõtte määruse artikli 4 lõike 2a punkt a, mis viitab nimetatud sotsiaalkindlustusliikidega hõlmatud riskide suhtes täiendavat, asendavat või lisakaitset tagama mõeldud erihüvitistele, ning samuti määruse artikli 10a lõige 3.

31 Ühendkuningriigi valitsus väidab veel seda, et eespool viidatud Jauchi kohtuotsuses kõne all olnud riiklik hooldustoetus ei olnud „segahüvitis", kuna seda anti eranditult koos sotsiaalkindlustushüvitisega, nimelt pensioniga, ja mitte kunagi sotsiaalabina. Seevastu oleks „segahüvitis" muu toetus, mida antaks osadele toetusesaajatele vaid

sotsiaalabina, isegi kui see hõlmaks samasuguseid riske. Sotsiaalabi oluline tunnus on abisaaja vajadus sotsiaalabi järele, mis ei pruugi tingimata olla rahaline (vt eelkõige 20. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-356/89: Newton, EKL 1991, lk I-3017, ja eespool viidatud Snaresi kohtuotsus).

32 Portugali valitsus ja Soome valitsus on sisuliselt samasugusel seisukohal.

33 Hollandi valitsus soovitab lähtuda eespool viidatud Jauchi kohtuotsusest.

34 Komisjon seevastu leiab, et SPGG kohane hooldustoetus ei ole oma laadilt mitte erihüvitis, vaid määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes sotsiaalkindlustushüvitis haiguse korral.

35 Komisjon rõhutab, et määruse 1408/71 artikli 4 lõiget 2b kui erandit tuleb tõlgendada kitsalt. Ta lisab, et SPGG kohase hooldustoetuse eesmärk, summa ja andmise tingimused on samasugused kui riiklikul hooldustoetusel, see määratakse samuti objektiivselt ja seaduses määratletud olukorra alusel ning järelikult on ka selle puhul tegemist määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes sotsiaalkindlustushüvitisega haiguse korral. Seetõttu ei ole tähtsust erinevustel võrreldes riikliku hooldustoetusega, mis tulenevad abisaajate kategooriatest ja rahastamisviisidest.

Euroopa Kohtu vastus

36 Määruse nr 1408/71 ülesehitusest tuleneb, et mõiste „sotsiaalkindlustushüvitis" määruse artikli 4 lõike 1 mõttes ja mõiste „mitteosamakseline erihüvitis" määruse artikli 4 lõigete 2a ja 2b mõttes on teineteist välistavad. Seega ei saa määruse artikli 4 lõike 1 mõttes „sotsiaalkindlustushüvitise" tingimustele vastavat hüvitist käsitada „mitteosamakselise erihüvitisena".

37 Hüvitist saab pidada sotsiaalkindlustushüvitiseks, kui seda antakse hüvitisesaajatele seaduses määratletud olukorra alusel, isiku vajadusi konkreetselt hindamata, ning kui see on seotud määruse nr 1408/71 artikli 4 lõikes 1 otseselt loetletud riskiga (vt eelkõige 27. märtsi 1985. aasta otsus kohtuasjas 249/83: Hoeckx, EKL 1985, lk 973, punktid 12–14; 16. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-78/91: Hughes, EKL 1992, lk I-4839, punkt 15; 5. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas C-160/96: Molenaar, EKL 1998, lk I-843, punkt 20, ja eespool viidatud Jauchi kohtuotsus, punkt 25).

38 Sellest tuleneb, et seaduses määratletud olukorra alusel objektiivselt antavad ning hooldust vajavate isikute terviseseisundit ja elu parandama mõeldud hüvitiste põhieesmärk on täiendada ravikindlustushüvitisi ning neid tuleb pidada „hüvitisteks haiguse korral" määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes (eespool viidatud Molenaari kohtuotsus, punktid 24 ja 25, ning Jauchi kohtuotsus, punkt 28).

39 Selline hooldustoetus nagu SPGG alusel antav toetus on mõeldud kindlasummalise hüvitise vormis korvama täiendavaid kulutusi, mis on tingitud toetusesaaja hooldusvajadusest, ning eelkõige kulutusi, mis on seotud abiga, mida talle on vaja osutada.

40 Sellise hooldustoetuse summa sõltub hooldusvajaduse astmest. See vastab hoolduseks kulunud ajale, mida väljendatakse tundide arvuna ühe kuu kohta. Hooldusvajaduse hindamist reguleerib üksikasjalikult õigusakt, mis näeb ette hooldusvajaduse astmele vastava liigituse. Hooldust vajava isiku muud sissetulekud ei avalda mingit mõju hooldustoetuse summale.

41 Hooldustoetust makstakse isikutele, kes ei saa föderaalseaduste alusel mingit pensioni. Põhiliselt on need sotsiaalkindlustusega kaetud isikute pereliikmed, sotsiaalabi saajad, töötavad invaliidid ning endised liidumaade või omavalitsuste ametnikud, kes on pensionile jäänud.

42 Sellest järeldub, et kuigi põhikohtuasjas käsitletav hooldustoetus võib olla reguleeritud teisiti kui eespool viidatud Molenaari kohtuotsuses käsitletud Saksa hoolduskindlustushüvitised ja eespool viidatud Jauchi kohtuotsuses käsitletud Austria riiklik hooldustoetus, on siiski tegemist sama liiki hüvitisega.

43 Pealegi on eespool viidatud Jauchi kohtuotsuses täpsustatud, et ei hooldustoetuse andmise tingimuste ega selle rahastamisviisi eesmärk või mõju ei saa olla sellised, mis muudaks eespool viidatud Molenaari ja Jauchi kohtuotsustes analüüsitud

hooldustoetuste laadi. Seda tõdemust ei muuda asjaolu, et toetuse andmine ei ole tingimata seotud ravikindlustushüvitise maksmisega ega pensioniga, mis on määratud muul alusel kui ravikindlustus.

44 Neil asjaoludel tuleb selliseid hüvitisi, kuigi neil on oma eritunnused, pidada „hüvitisteks haiguse korral" määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes.

45 Eeltoodut arvestades ei ole täidetud ühte määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2b kohaldamise tingimust, nimelt kõnesoleva toetuse liigitamist „erihüvitiseks". Järelikult puudub vajadus uurida, kas on täidetud teised selles artiklis sätestatud tingimused.

46 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et selline toetus nagu SPGG-s sätestatud hooldustoetus ei ole mitteosamakseline erihüvitis määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 2b mõttes, vaid hüvitis haiguse korral sama määruse artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes.

Teine küsimus

47 Oma teise küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Salzburgi liidumaal töötava ja koos oma perekonnaga Saksamaal elava töötaja pereliige võib

muudele toetuse saamise tingimustele vastamise korral nõuda SPGG kohase hooldustoetuse maksmist rahalise haigushüvitisena, mis on ette nähtud määruse nr 1408/71 artiklis 19 ja III jaotise 1. peatüki teiste jagude vastavates sätetes.

48 SPGG-s sätestatud hooldustoetuse sarnane haigushüvitis rahalise toetuse kujul, mis võimaldab parandada hooldust vajava isiku elatustaset tervikuna sellega, et hüvitatakse tema seisundist tulenevad lisakulud, kuulub määruse nr 1408/71 artikli 19 lõike 1 punktis b ette nähtud rahaliste ravikindlustushüvitiste hulka (vt eespool viidatud Molenaari kohtuotsus, punktid 35 ja 36).

49 Pealegi ei ole vaidlustatud seda, et Sven Hosse kuulub töötajana määruse nr 1408/71 reguleerimisalasse.

50 Peale selle nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et õigus SPGG-s ettenähtud hooldustoetusele on Silvia Hosse isiklik õigus ega tulene tema isast.

51 Selline olukord ei takista siiski Silvia Hossel Saksamaal elamisele vaatamata saada Salzburgi liidumaa hooldustoetust, kui ta vastab muudele toetuse saamise

tingimustele, mis on ette nähtud määruse nr 1408/71 artiklis 19 ja III jaotise 1. peatüki teiste jagude vastavates sätetes.

52 On tõsi, et Euroopa Kohus on otsustanud, et määruse nr 1408/71 artikli 2 alusel on töötaja pereliikmetel üksnes tuletatud õigused, st pereliikmena saadud õigused, ja mitte isiklikud õigused, mis kuuluksid neile olenemata põlvnemissuhtest töötajaga (vt eelkõige 23. novembri 1976. aasta otsus kohtuasjas 40/76: Kermaschek, EKL 1976, lk 1669, punkt 7).

53 Kuid hiljem piiras Euroopa Kohus selle kohtupraktika kohaldamist vaid juhtudega, kui töötaja pereliige tugineb sellistele määruse nr 1408/71 sätetele, mis on kohaldatavad üksnes töötajate ja mitte pereliikmete suhtes, näiteks määruse artiklid 67–71, mis käsitlevad töötushüvitisi (vt 30. aprilli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-308/93: Cabanis-Issarte, EKL 1996, lk I-2097). Sellega ei ole tegemist artikli 19 puhul, mille eesmärk on just nimelt tagada, et töötaja ja tema pereliikmed, kes elavad muus liikmesriigis kui pädev riik, saaksid kohaldatavate õigusaktidega ettenähtud haigushüvitisi, juhul kui pereliikmel ei ole õigust saada selliseid hüvitisi oma elukohariigi õigusaktide alusel.

54 Lisaks on määruse nr 1408/71 artikli 19 lõike 2 eesmärk nimelt välistada haigushüvitiste andmise sõltuvusse seadmine töötaja pereliikmete elukohast pädevas liikmesriigis, et ühenduse töötaja ei loobuks oma liikumisvabaduse kasutamisest.

55 Järelikult on määruse nr 1408/71 artikli 19 lõikega 2 vastuolus, kui töötaja tütar jäetakse ilma hüvitisest, mida tal oleks õigus saada pädevas riigis elamise korral.

56 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et Salzburgi liidumaal töötava ja koos oma perekonnaga Saksamaal elava töötaja pereliige võib muudele toetuse saamise tingimustele vastamise korral nõuda töötaja töötamiskohajärgselt pädevalt asutuselt SPGG kohase hooldustoetuse maksmist rahalise haigushüvitisena, mis on ette nähtud määruse nr 1408/71 artiklis 19, juhul kui pereliikmel ei ole õigust saada analoogilist hüvitist oma elukohariigi õigusaktide alusel.

57 Võttes arvesse kahele esimesele küsimusele antud vastuseid, ei ole ülejäänud küsimustele vaja vastata.

Kohtukulud

58 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Selline toetus nagu Salzburger Pflegegeldgesetz'is sätestatud hooldustoetus ei ole mitteosamakseline erihüvitis nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 „Sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes" artikli 4 lõike 2b mõttes, vaid hüvitis haiguse korral sama määruse artikli 4 lõike 1 punkti a mõttes.**

2. **Salzburgi liidumaal töötava ja koos oma perekonnaga Saksamaal elava töötaja pereliige võib muudele toetuse saamise tingimustele vastamise korral nõuda töötaja töötamiskohajärgselt pädevalt asutuselt Salzburger Pflegegeldgesetz'i kohase hooldustoetuse maksmist rahalise haigushüvitisena, mis on ette nähtud määruse nr 1408/71 artiklis 19, juhul kui pereliikmel ei ole õigust saada analoogilist hüvitist oma elukohariigi õigusaktide alusel.**

Allkirjad